

- *Kdy připouštět, jak to vypadá, koho s kým, jak to je?*
- *Falešná březost*
- *Budeme mít miminka?? Budeme! Co teď??*
- *Porod se blíží nebo už nastal!*
- *Máme miminka a nevíme si rady s....*
- *Úhyn mlád'at nebo matky - proč a co teď?*

a další otázky k tématu

CHCEME, BUDEME MÍT NEBO MÁME MIMINKA A NEVÍME SI S NĚČÍM RADY

Kdy fretka pohlavně dospívá, v kolika měsících/letech života může mít mlád'átka?

Holka většinou dospívá okolo půl roku a mlád'ata může mít tak v 8-12 měsících, nejpozději ve 4 letech (prvorodičky nejpozději ve 3 letech). Kluci tak v 6-8 měsících, nejpozději dokud můžou... :o)

Mé fretce se asi před osmi dny začala zvětšovat vulva, kdy je nejvhodnější doba k připuštění?

Optimálně cca po týdnu - deseti dnech, ale jde to i později, protože fretka má provokovanou ovulaci.

Chtěla jsem se zeptat, dokdy samičce její vulva ochabne po spáření?

Cca do týdne.

Můžu samičku připustit dvakrát do roka? Není to pro ní velká zátěž?

Máte pravdu, je to moc velká zátěž, rozhodně bych to nedoporučila. Dělá se to sice ve velkochovech, ale "životnost" takových samiček je cca 3-4 roky:o)

Mám sedmiletou fretku a chtěla bych se zeptat, jestli je v jejím věku vhodné ji připustit.

ROZHODNĚ NE! V přepočtu na lidský věk je to cca 70letá babička ;o)

Nevadí, když dám bílou fretku s hnědou fretkou aby měli malý? Jak to bude vypadat?

Nevadí. Mlád'ata bude nejspíš všechna hnědá, ale může se narodit i menší počet albínů.

Máme fretečku v říji a nechali jsme ji přede dvěma dny připustit. Můžeme to ještě zopakovat po týdnu pro jistotu? Neublíží jí to? Jak poznáme, že je březí?

Neublíží, můžete to zkusit. Pokud zabřezla, měli byste už po týdnu vidět, že otok pohlaví přinejmenším začíná scvrkávat, pokud se už výrazně nezmenšil.

Před víc jak měsícem jsem nechala připustit svou roční samičku. Bohužel se to nepodařilo, jelikož má vulvu venku. Myslíte, že bych ji měla nechat připustit ještě jednou nebo to nechat odeznít? Prosím poradte nerada bych něco zanedbala.

Vzhledem k tomu, že je to víc než měsíc, doporučila bych spíš říji ukončit a nakrýt až při příští říji. Ukončení rozhodně neodkládejte. Krytí po měsíci říje nemusí být úspěšné, takže bych spíš doporučila říji ukončit a nakrýt až při příští. Ukončení rozhodně neodkládejte, vhodné jsou hormonální injekce hCG nebo GnRH.

Je to u fretek jako u koček, že můžou mít na jeden vrh mlád'at více otců?

Teoreticky by to možné bylo, pokud by samičku napářili dva samci těsně po sobě, ale to není moc pravděpodobné...

Zítřej chceme nechat připustit tu naši fret'ulu, ale vůbec nevíme, jak mají být u sebe dlouho a hlavně jak poznáme, že se to povedlo či ne. Nebo je máme připustit radši víckrát? Nebo je snad máme špehovat, jestli bude držet? Je totiž dosti divoká. Prosím porad'te.

Dokud se to nepovede, klidně třeba přes víkend. Špehujte ;o) Pokud se spáří, zůstanou svázaní, to se celkem pozná. No a při úspěchu by do týdne měla splasknout vulva.

V poslední době doma rozebíráme téma, jestli na jaře budeme shánět ženicha nebo ne. Můj přítel se v jakési publikaci dočetl, že při námluvách se vodí samec za samici, ale já jsem se na Vašich stránkách dočetla přesný opak. Tak jak to vlastně s těmi námluvami je? Čím je podmíněno, že se má samice přivést k samci?

Tak to je zapeklitý problém:o) Ono jde v zásadě oboje, ale vozí se spíš samice k samci, a to z prostého důvodu: námluvy fretek vyžadují aktivitu spíš od samce, který samičku doslova uloví (přes její hlasité "protesty"). No a když je na svém území, může se na tento nelehký úkol lépe soustředit, zná terén. Zatímco když přijde k samičce, často se stane, že se

věnuje víc zkoumání bytu a vyjídání její misky, než tomu, kvůli čemu přišel. Ale jsou i výjimky - třeba někteří samci zplodí potomstvo v přepravce (tam alespoň samička tak neutíká). I naše fretka měla jednou ženicha na návštěvě, ale je pravda, že se dva dny rozkoukával, než se jí začal věnovat. Když přijede nevěsta k ženichovi, stačí mu většinou jedno odpoledne:o)

Jak je to s fyzickým nepoměrem při krytí? Např. malinká samička a normálně veliký (ne největší) samec? Jde o to, aby velký samec té malinké nevěstě neublížil.

Ublížit by jí neměl, spíš bych se bála, jestli se zvládne tak skrčit, aby na ní dosáhl ;o) On jí při krytí drží zuby za zátylek a patřičnými partiemi se musí zkroutit k jejímu ocásku - to bude možná výkon pro jogína - nicméně držím palce!

Jak poznám, že je moje fretka březí?

Těžko. Pokud jí ustoupí do cca týdne říje, je to pravděpodobné, ale 100% jistotu budete mít až vám bude pískat pelíšek.

Mám doma fretku a čeká fret'átka. Chci se Vás zeptat jak dlouho je nosí.

Šest týdnů a pak je dalších šest týdnů kojí.

Co máme dávat fretce za potravu, když je březí? Jaké jsou vhodné doplňky stravy březích a kojících fretek?

Při kvalitním krmení (viz sekce Krmiva na stránkách) ani není potřeba nic dodávat, u čerstvé stravy můžete přidávat trochu tvarohu a bílých jogurtů, ale opatrně (on škodí nejen nedostatek, ale i nadbytek vápníku). Nic nezkažte Ferretonem (momentálně ale na našem trhu špatně k dostání), sirupem Ebi-vet nebo Calopetem (vitamínové přípravky), až bude kojít můžete jí a později miminkům dávat trošku Babyflocken od Gimpetu.

Jaké mléko je vhodné pro březí samici a později do krmiva pro fret'ulata?

Raději žádné. Fret'ata mají dost mlíčka od maminky, samičce můžete občas přidat tvaroh nebo bílý jogurt, případně Baby Flocken vločky pro koťata od firmy Gimpet. Normální mléko vůbec, to pro koťata raději jen maličko (pokud je ho moc, může narušit rovnováhu vápníku a fosforu v těle, což je dost nebezpečné, případně vyvolá průjem). Pokud krmíte dost kvalitním krmivem (viz sekce Krmiva na stránkách), stačí opravdu jen občas troška tvarohu pro zpestření.

Jsmo v očekávání přírůstku a nemůžeme se shodnout, jestli je pro maminu a miminka lepší větší pelíšek, domeček nebo nějaká dřevěná boudička a co použít jako vystýlku.

Zpočátku mají rády menší, uzavřený prostor, kolem tří týdnů můžete miminka přemístit do většího otevřeného pelíšku, z kterého si snadno dojdou na písceček. Do domečku/pelíšku dejte prací polštářky a pelíšky a pravidelně je vyměňujte.

Je zmenšení vulvy pár dní po krytí 100% příznakem, že samička je březí?

Není. Znamená to pouze to, že skončila říje. Může jít i o falešnou březost. Jistotu tedy budete mít až za 6 týdnů, pokud samička porodí. Případně o dva tři týdny dříve, pokud dáte pár set korun za kvalitní ultrazvukové vyšetření:o)

Naší fretičce byla ukončena říje injekcí. Od té doby kouše psy i kočky, vrhá se po nich, přestože až dosud s nimi výborně vycházela. Mám strach, že je vyprovokuje natolik, že po ní vystartují. Také nás kouše a snaží se nás někam zatáhnout, pod deku, do rohu. Hodně se povahově změnila. Můžeme s ní něco dělat?

Po ukončení říje u ní nastala falešná březost. S ohledem na to se chová naprosto normálně a za 4-6 týdnů ji to přejde. Zajistěte jí zatím maximální klid, psy a kočky k ní raději nepouštějte, mohlo by to špatně dopadnout. Vás adoptovala jako mláďata, proto se vás snaží ukrýt. Zkuste jí jako náhradu nabídnout hračky, nejraději plyšové, ale rozhodně na ně nepískejte! Nehubujte jí, mluvejte a chovejte se maximálně klidně a vydržte:o)

Asi před měsícem jsme nechali ukončit říji našim dvěma fretkám - holkám. U jedné z nich se teď začínají projevat znaky falešné březosti. Jak dlouho toto období trvá a dá-li se s tím něco dělat. Doma nás hrozně terorizují:-))

Trvá 6 týdnů a dělat se s tím nedá celkem nic, jen vydržet, nebrat hračky a vyhýbat se vysokým tónům včetně pískání na hračky. Ono ji to přejde... ;o)

Naše fretka (11 měs.) měla koncem března říji, která přetrvávala asi 6 týdnů, nechali jsme ji ukončit hormonální injekcí a asi do 10 dnů přestala. Nyní (květen) jí začala vypadávat srst, zhubla a celá se třese. Nechce žrát z misky, jenom z ruky a začala kousat děti a manžela, jenom mě ne. A stále mě olizuje. Prosím, porad'te mi, čím to může být a zda nezačíná druhá říje?

Zdá se, že má "falešné mateřství" - vylínila na hnízdo, "porodila" a třese se o miminka, která brání před "nepřáteli" a olizováním o ně pečuje - hádejte, kdo je to miminko? Vydržte tak šest týdnů, pak ji to přejde samo. A hlavně žádné vysoké zvuky, smích, pištění, zpívání a podobné aktivity dávající iluzi, že miminko pláče.

Mám fretku je teď po kastraci a její chování se dost změnilo. Je taková splašenější a strašně začala jakoby kvokat. Přijde mi, že pokud nespí a je s námi v kontaktu tak kvoká, a navíc se strašně upnula k mé přítelkyni.

Sestaveno z otázek a odpovědí v poradně, kterou řadu let vedla dlouholetá zkušená chovatelka fretek, autorka několika publikací o nich, bývalá předsedkyně Klubu chovatelů a příznivců fretek - Petra Nerandžičová
Klub chovatelů a příznivců fretek <http://www.fretka.cz> © 2010

Neustále za ní běhá a je pořád v neklidu. Neustále někde pobíhá, mohli byste mi nějak vysvětlit její chování?

Napadají mne dvě možnosti. Jednak u starších samic (kolem tří, čtyř let) se stává, že po kastraci jakoby omládnou a začnou dovádět jako kdysi, když byly mláďata. Na druhou stranu neklid a fixace na přítelkyni spíš napovídá na něco jiného: po kastraci dojde k prudkým změnám hladiny hormonů a samička se může chovat, jakoby měla mladé. Je neklidná, někoho nebo něco adoptuje a stále hlídá, tahá do pelíšku atp. Matka také na svá mláďata kvoká, když se je snaží přivolat. Může být velmi nervózní z toho, že se jí nedaří miminka uhlídat, některé samičky se doslova třesou stresem. V takovém případě je na místě maximální klid, hodně mazlení, nebrat žádné hračky ani jiná miminka z pelíšku (mohou to být i smotané ponožky) a v žádném případě nepískat na gumové hračky! Pokud jde o tento případ, je potřeba mít trpělivost několik týdnů, než se hladiny hormonů opět vyrovnají.

Už to trvá asi 3. den, kdy nás naše fretka začala nemilosrdně se vši silou a dosti extrémě kousat. Z období, kdy byla snad nejhodnější a nepřítulnější, přešla v jakýsi zkrat. Začně se celá třást, jako by jí byla zima. Když ji potom konečně uklidníme, tak nás odmění tím, že se pořádně zakousne a nechce nás pustit za žádnou cenu a snaží se nás odtáhnout pryč. Zjistili jsme, že zběsile hledá jídlo a co by snědla a když nic nedostane, pokouše nás. Poblázněně běhá po celém bytě, jako narkoman, který hledá svou dávku. Přitom ve své misce má potravu k dispozici. Vůbec nechápeme, co se s ní děje. Přemýšlíme o nějaké hormonální změně, první říji prodělala před měsícem. Vůbec netušíme, co s ní máme dělat. Potrestáme ji tím, že ji zavřeme do klece, ona se uklidní, ale potom vše zopakuje. Poradte prosím.

Pravděpodobně jde o samičku a má falešnou březost - tudíž je nervózní kde má děti. Za šest týdnů to odezní samo.

Za pár dní bude moje fretulka rodit. Jak jí mám pomoc, co si připravit a čeho si všimat, když začne rodit?

Většina fretek zvládne porod bez problémů. Nachystejte jí samostatnou klec a pár dní před porodem ji oddělte od ostatních fretek. Připravte pelíšek, který se dá dobře čistit, má v něm soukromí, ale vy můžete v případě potřeby mláďata zkontrolovat. Umístěte klec na klidné místo. Porod trvá dlouho, mláďata se rodí s odstupem i hodiny. Pokud nějaké uvízne v porodních cestách (samička marně tlačí, nařká, zmateně pobíhá) a dlouho (třeba čtvrt hodiny a víc) nemůže ven, můžete vydrhnutýma rukama jemným tahem a pootáčením do stran pomoci. Pokud je samička velmi vyčerpaná, můžete jí během porodu nabídnout trošku tvarohu s medem na posílení. Kdyby cokoliv, volejte klidně kdykoliv 723 090 667 (poradna Klubu chovatelů a příznivců fretek). Druhý den po porodu vyměňte pelíšek (hadříky) za čistý, dopřejte samičce klid. Den po porodu asi nebude chtít jíst a může začít kousat - nelekejte se a nechejte ji v klidu. Dostatek kvalitní potravy (například Vitakraft, Ferret Complete, Totally Ferret, ANF.....) a čisté vody je samozřejmostí. Také si důkladně nastudujte péči o malá fretáta (například v knize Fretka jako domácí zvíře z nakl. Jan Vašut)

Máme dvě roční fretky, jsou na sebe zvyklé, obývají jednu klec. Jedna je vykastrovaná, druhá je březí. Fretáta by se měla narodit cca za 14 dní. Můžeme je nechat nadále spolu, nebo je nutné je rozdělit (není problém s místem, klece máme dvě)? Když ano za jak dlouho po narození fretátek je můžeme dát dohromady? Nechceme ohrozit mimča, ale také nechceme mít problém s jejich dalším soužitím.

Před porodem je rozhodně oddělte, raději už teď, aby si březí zvykla. Mohly by začít být nervózní ve chvíli, kdy by se nepohodly o mláďata (a mohlo by to špatně skončit). Do odstavu mláďat je raději nechejte zvlášť, i když je můžete - pokud o to budou mít zájem - nechat spolu proběhnout třeba než mimčům uklidíte. Na kojení ale samička potřebuje klid. S případným seznamováním počkejte minimálně do doby, až mimča otevrou oči a začnou si hrát. Ale není to vůbec nutné, maminka bude mít tolik starostí, že ocení spíš klid než hry. Spíš ji tak od čtyř týdnů věku mrňat, pokud bude sama chtít, pusťte na chvíli od miminek proběhnout se s kamarádkou.

V pátek jedeme do Itálie na dovolenou, jenže naši fredynce se mají narodit miminka. Bude ji hlídat kamarádka, která je sice dobrá, se zvířaty má skvělý vztah, ale prostě se bojím, že naše fretulka bude strašně vysresovaná z cizího prostředí a tudíž bude mít třeba nějaké problémy. Myslíte, že tam s ní mám třeba často chodit, aby si zvykla na nové prostředí? Jedeme na týden, tak doufám, že bude ten první týden třeba zalezlá a bude jí to celkem jedno? Také bych se chtěla zeptat, jak se má vybavit klec na nové přírůstky, jestli jí tam nechat normální hadry a každý den je jen měnit?

Pokud má rodit zrovna v době, kdy budete pryč, určitě bych ji přemístila ke kamarádce už teď, aby si měla čas zvyknout na nové prostředí ještě před porodem. Stejně tak opatrně s přesunem domů - musí to proběhnout v maximální pohodě, aby se nestresovala. Hadry jí dát můžete, ale já mám radši ušité pelíšky, protože uvolněné nitě jsou pro miminka velmi nebezpečné - nejednou se stalo, že se nit obtočila kolem tlapičky a zaškrtla krevní oběh tak, že mládě může o tlapku přijít. Pokud nechcete kamarádku zatěžovat praním pelíšků, našijte je ze starých hadrů (důkladně začistěte okraje), aby je mohla po použití vyhodit, nebo kupte v IKEA velkou fleecovou deku (myslím Polarvide) za velmi málo peněz (kolem stovky) a nastříhejte ji - ta nitě neuvolňuje.

Narodily se nám 3 fretky, je jim měsíc, lze už poznat pohlaví a jak?

Ano, už od narození. Stačí se podívat mezi zadní tlapičky - pod ocáskem najdete řitní otvor a pokud budete sledovat středovou linii břicha, narazíte na další otvor. Buď je velmi blízko od řitního, v tom případě jde o samičku, nebo je až "u pupíku" - v tom případě je to kluk jak buk:o)

Kdy mlád'ata otevírají oči?

Ve čtyřech týdnech.

Máme 6 dvoutýdenních fret'at. Veterinář doporučuje podat jim ve třetím týdnu života pastu na odčervení. Je to nutné?

Osobně nejsem příznivcem preventivního odčervování fretek v jakémkoliv věku, tím méně bych cpala ty sajrajty do tak malých miminek. Fretka není pes, výskyt červíků je poměrně vzácný a samička v době odchovu mlád'at nechodí ven, takže pokud červíky neměla předtím, těžko je teď chytl. Pokud chcete mít jistotu, že odčervení není potřeba, vezměte od samičky bobček a nechejte ho vyšetřit v laboratoři. Pokud nemá červíky, nejspíš je nemají ani miminka....

Mám doma samičku a samce tchořovitých fret'ulí, mají teď spolu 4 mlád'átka, samička s mladýma jsou od samce samozřejmě odděleně. Velice by mne ale zajímalo, jak stará mlád'átka by mohla být společně se samcem, jestli by jim něco udělal. Dávala jsem mu je očuchat jen tak z dlaně, to ale nepoznám že jo. Mohl by jim něco udělat?

On by jim asi nic neudělal, ale samička by ho nejspíš roztrhla jak hada:o) Většinou jsou fretčí maminky dost nervní, když jim tatka čichá k dětem. Přitom fretí tátové bývají velmi starostliví a něžní - až mimča trochu povyroste, zkuste, jak bude mamina reagovat. Až budou běhat po pokoji, není problém, aby běhal tatínek s nimi.

Mám samičku fretky, která by měla asi za 14 dní přivést na svět mimina. Mohu ji po odstavu mladých vrátit zpět k samci? Nezdělám tím na podzimní vrh?

Po odstavu ji k samci dát můžete, dokud nepřijde do říje - při prvním náznaku ji oddělte a neváhejte říji ukončit.

Narodilo se nám 10 mlád'at fretky. A samice má pouze 8 cecíků. Jakým způsobem se mlád'ata dokrmují?

To není nutné. Oni se vystřídají:o) U fretek je běžné, že mají 8 cecíků a kojí klidně 12 mlád'at, s tím si vůbec nemusíte dělat starost, zvládne to sama.

Mám dvě fretky, obě jsem nechala připustit a obě zabřezly. Všechno bylo v pořádku, celou dobu jsou v dobrém zdravotním stavu, podmínky vhodné, stejné. Jedna je stará 4roky a druhá 2,5roku. Obě již měly mladé a vše proběhlo jak mělo. Letos mi ale obě fretky mladé sežraly. Ať jsem hledala chybu kde chtěla, na žádnou jsem nepřišla. Prosím porad'te mi.

Příčina se nedá zpětně dost dobře vypátrat. Mohlo jít o nějaký stres (třeba jen to, že při odchovu mlád'at zůstaly spolu - například), nedostatek ve výživě nebo přísunu tekutin, ale i porod postižených mlád'at. Minimálně u té čtyřleté bych to už nepokoušela, je na mimča dost stará.

Co se stalo s fretkou, když sežrala mladé do jednoho dne po porodu? Proč to udělala? Má ještě cenu ji připouštět? Nerada bych, aby to udělala znovu.

Možností je řada: stres, nedostatek tekutin, poškození mlád'at, hormonální problémy... Protože je těžké zpětně odhalit příčinu, nedá se ani říct, jestli se to nebude opakovat, proto bych byla spíš pro kastraci.

Je možné, aby fretka porodila jen jedno mládě a k tomu mrtvé, přestože měla břicho vcelku veliké, nebo je možné, že fret'at porodila více a snědla je?

Oboje je možné, těžko dodatečně zjistit:o)

Včera se nám narodila dvě fret'ata, 1 bylo mrtvé. Dnes umřelo i to druhé. Co jsme udělali špatně?

Nemuseli jste udělat špatně vůbec nic. Možností je celá řada, bohužel neznám žádné podrobnosti, tak mohu jen spekulovat. Narodilo se jich podezřele málo, takže je pravděpodobné, že některé plody odumřely již dříve v děloze. To se stává třeba z důvodu nějakého vrozeného poškození, například při krytí dvou stříbrných fretek mezi sebou. Rozhodně bych tutéž samičku už raději nekryla, minimálně ne se stejným samcem.

Mojí kámošce se nedávno narodila malá fretčata a dnes ráno zjistila, že v noci jejich máma umřela. Neví si rady s těmi malými. Byla i u veterináře, ale ten jí moc neporadil. Čím má krmit pár dní stará mlád'ata? Jak se o ně starat a kolikrát za den jim dávat jíst atd.?

Ono se taky moc dělat nedá :o) Když je odchová uměle, budou to taková nedochůdčata, protože některé složky mléka se nahradit prostě nedají (třeba ty, které podpoří vývoj imunitního systému). Nejlepší by byla fretka-kojná, ale pokud na tom opravdu trvá, může zkusit mléko Tatra ředěné na půl odvarem z ovesných vloček podávané po dvou hodinách. A samozřejmě nesmí zapomenout na masáže břicha vlhkým vatovým tamponem po každém krmení. Jednou denně přidat trošku Probianu kvůli střevní mikroflóře a po poradě s vetem vitamíny. Ale na rovinu - moc velké naděje nejsou. Možná přežijí, ale zdravé fretky z nich sotva vyrostou.